

Cirkulärnr:	1989:8
Diariernr:	1989:0009
Handläggare:	Sten Olsson
Sektion/Enhet:	AK Social
Datum:	1989-01-10
Mottagare:	Kommunstyrelsen Skolstyrelsen
Rubrik:	Skolan i budgetpropositionen 1989
Ersätter:	1988:3
Bilagor:	PM angående huvuddragen i propositionen gällande skolfrågor

Skolan i budgetpropositionen 1989

I bifogade promemoria informeras kortfattat om vissa av förslagen i budgetpropositionen 1988/89:100 (bilaga 10) rörande skolområdet. Promemorian är sammanställd för att ge kommunstyrelser och skolstyrelser en tidig och koncentrerad sakinformation om huvuddragen i propositionen rörande de för kommunerna enligt vår bedömning mest intressanta skolfrågorna. Avsnittet lärarfortbildning i grundskolan har, med anledning av förslagets principiella betydelse, refererats förhållandevis utförligt.

Promemorian innehåller i huvudsak referat av och citat ur budgetpropositionen. För djupare studium hänvisas till propositionen.

Cirkuläret torde vara av intresse för bl a förtroendemännen och skolledarna i kommunen. Det bör därför på lämpligt sätt delges de berörda.

Frågor med anledning av budgetpropositionen kan ställas till följande handläggare inom förbundskansliet:

Grundskolan: Kerstin Våhlberg och Randolph Norberg
Gymnasieskolan: Peter Holmberg
Kommunala vuxenutbildningen: Peter Holmberg
Kommunernas uppföljningsansvar: Paul Jönsson
Fortbildning: Randolph Norberg
Studiestöd: Paul Jönsson
SFI: Randolph Norberg
Läromedel: Ingrid Lindskog
Ingenjörutbildning på mellannivå: Peter Holmberg
Ekonomi: Sten Olsson och Laina Kämpe
Personal: Asta Nilsson och Marie Pernebring

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Allmän kommunalpolitik
Skolsektionen

Bertil Andersson

Sten Olsson

PM

1989-01-10

1 INLEDNING

I inledningen till utbildningsdepartementets bilaga till budgetpropositionen behandlas utbildningsfrågorna i ett internationellt perspektiv.

Beträffande grundskolan lyfts följande tendenser fram som diskuteras i det internationella utbildningssamarbetet.

- Bristande kvalitet i skolan
- Utvärderingens betydelse
- Utvecklingen av läroplaner.

Mot bakgrund av den internationella diskussionen och den svenska gymnasieskolans situation anger regeringen tre huvudskäl till att vissa förändringar är nödvändiga inför 1990-talet och sekelskiftet.

1 Gymnasieskolans splittrade system av hundratals studievägar omprövas. Linjerna skall bli färre och mer likvärdiga.

2 Gymnasieskolan skall kunna bevaras i så många kommuner som möjligt när ungdomskullarna minskar.

3 Gymnasieskolans yrkesutbildning måste moderniseras och förbättras.

Skolöverstyrelsen har fått tre uppdrag av regeringen som avser den framtida gymnasieskolan.

- Vilka yrkesutbildande studievägar som bör finnas i framtiden
- Översyn av timplanerna för de tre- och fyraåriga linjerna så att de kan bevaras då elevunderlaget minskar.

Dessa uppdrag skall redovisas senast den 1 mars 1989.

Dessutom skall skolöverstyrelsen i nära samarbete med företrädare för arbetslivet modernisera kursplanerna i yrkesutbildningen.

Regeringen avser att sända ut på remiss det material som kommer fram genom dessa uppdrag.

Regeringen återkommer i vår med förslag om att den tekniska linjen blir treårig och att den kan byggas på med en tvåårig ingenjörsutbildning i högskolan.

Parallellt med arbetet rörande gymnasieskolans struktur pågår ett utredningsarbete om vilka arbetsmarknadspolitiska insatser - riktade till ungdomar under 20 år - som blir nödvändiga i framtiden. I juni 1988 tillkallades en särskild utredare för dessa frågor. Utredningen skall bl a pröva om nuvarande målsättning för det kommunala uppföljningsansvaret behöver förändras.

2 LOKALA SKOLPLANER

Regeringen föreslår att bestämmelser om lokala skolplaner tas in i en ny paragraf, 2 kap 11 § i skollagen. Skolplaner skall antas för grundskolan, gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. Den landstingskommunala gymnasieskolan berörs inte av förslaget. Om en kommun anordnar särskola skall skolplanen omfatta även särskolan.

Skolplaner bör antas vart tredje år, lämpligen det år som följer närmast efter det när allmänna val till kommunfullmäktige har ägt rum. De nya bestämmelserna bör träda i kraft den 1 juli 1989, vilket medför att skolplaner kan antas första gången under hösten 1989. En

övergångsbestämmelse föreslås med innebörd att skolplanen skall antas första gången senast under år 1992.

En kommun bör ges möjlighet att anta sin skolplan för kortare tid än den treårsperiod som följer av lagförslaget. Även i sådana fall skall dock en skolplan alltid antas det år som föreslås i lagförslaget.

Skolplanen är ett dokument i vilket den lokalt politiskt ansvariga nivån skall ange de insatser som behövs för att de nationella målen för skolan skall uppnås. Närmare föreskrifter om planerna bör kunna meddelas av regeringen.

3 GRUNDSKOLAN

Lärofortbildning i grundskolan

Under rubriken Vissa gemensamma frågor tar regeringen upp vissa lärofrågor. Där erinras om de riktlinjer som dragits upp för ett tioårigt fortbildningsprogram för lärarna i grundskolan.

Fortbildningsprogrammet för grundskolan skall starta nästkommande höst och pågå under minst en tioårsperiod. Regeringen har gett skolöverstyrelsen (SÖ) i uppdrag att utarbeta ett servicematerial till stöd för kommunerna i planeringen av fortbildningen.

Den inriktning av lärofortbildningen i grundskolan som riksdag och regering har lagt fast innebär att följande områden skall prioriteras.

- Fortbildning för att utveckla den allmänna och specialpedagogiska kompetensen hos alla lärare
- Fortbildning av klasslärare på låg- och mellanstadierna i antingen matematik och naturorienterande ämnen eller svenska
- Fortbildning av ämneslärare på högstadiet i ytterligare ämnen framför allt i samhällsorienterande och naturorienterande ämnen samt i matematik.

Den prioritering av fortbildningsbehoven som riksdag och regering har gjort har skett med utgångspunkt i dels behov som är särskilt viktiga när det gäller att få till stånd en förändring och en utveckling av grundskolan, dels att de lärare som genomgår fortbildningen i allmänhet också kan förväntas undervisa inom de områden de fortbildas i.

Statsrådet Göransson anför:

"Den prioriterade fortbildningen av klasslärare i antingen matematik och naturorienterande ämnen eller svenska syftar till att öka deras förutsättningar att träna elevernas kunskaper och färdigheter i dessa basämnen. Att fortbildningen gäller antingen matematik och naturorienterande ämnen eller svenska beror dels på att motsvarande fördjupningsalternativ finns på grundskolläroarlinjen med inriktning mot årskurserna 1-7, dels på det samband som finns mellan fortbildningen och de nya läroartjänster som

enligt riksdagens beslut skall införas i grundskolan i början på 1990-talet. Detta får till följd att den enskilde klassläraren redan i fortbildningen måste inriktas mot en av de nya lärartjänsterna. Utgångspunkten bör därvid vara att läraren skall övergå till den tjänst i det nya tjänstesystemet som närmast svarar mot den som han/hon innehar. För klasslärare i allmänhet innebär det, enligt min mening, antingen tjänst för undervisning i årskurserna 1-7 med inriktning mot svenska och samhällsorienterande ämnen eller tjänst för undervisning i samma årskurser men med inriktning mot matematik och naturorienterande ämnen.

För vissa klasslärare bör det dock kunna bli aktuellt med överföring till någon annan tjänst. Jag tänker t ex på sådana klasslärare som redan tidigare har genomgått fortbildning och vidareutbildning i ett eller flera ämnen eller som redan nu tjänstgör på andra stadier. Sådana lärare bör efter prövning av skolstyrelsen kunna komma i fråga till tjänst för undervisning i årskurserna 4-9. För att klarlägga förutsättningarna för överföringen av de befintliga lärarna till de nya lärartjänsterna avser jag att inom kort återkomma till regeringen med förslag till riktlinjer.

De nyutbildade lärarna med inriktning mot årskurserna 1-7 kommer att ha en fördjupad utbildning i antingen svenska och samhällsorienterande ämnen eller matematik och naturorienterande ämnen. De som valt fördjupning i matematik och naturorienterande ämnen kommer att ha läst 15 poäng i matematik och 35 poäng i naturorienterande ämnen. Detta innebär en markant kvalitetshöjning jämfört med tidigare utbildningar för lärare på dessa stadier. Kvalitetshöjningen är motiverad av de allvarliga brister som under senare år har kunnat konstateras beträffande klasslärarnas ämnesteoritiska och ämnesmetodiska kunskaper inom dessa områden. Även med beaktande av att många lärare genom redan vidtagna fortbildningsinsatser väsentligt förbättrat sin kompetens i matematik och naturorienterande ämnen måste det konstateras att fortbildningsbehovet alltså är stort i dessa ämnen och betydligt större än vad jag bedömde i förra årets budgetproposition. SÖs analys av fortbildningsbehoven har visat detta. Grundat på denna analys menar jag att klasslärarnas fortbildning i matematik och naturorienterande ämnen bör få en omfattning av vardera fem veckor.

För att denna utökade fortbildningsinsats skall rymmas inom den resursram som beräknats för klasslärarnas ämnesfortbildning måste fortbildningens omfattning i svenska minska. Jag ser inte detta som något större problem, eftersom

klasslärarna ändå har förhållandevis goda kunskaper i detta ämne."

Ovanstående prioriteringar gäller även klass- och ämneslärare i grundvux.

I 1988 års budgetproposition anmäldes att regeringen avsåg att utöver medlen för lokal skolutveckling fr o m budgetåret 1989/90 anslå ett särskilt bidrag för fortbildning av lärare i grundskolan i anslutning till lärarutbildningsreformen. För budgetåret 1989/90 föreslås nu 50 miljoner kr för detta ändamål.

Lärofortbildningen bör genomföras som en integrerad del av det lokala utvecklingsarbetet.

Regeringen har även anslagit 1,5 miljoner kr till Sveriges Radio AB för Utbildningsradions medverkan i grundskollärofortbildningen. Insatserna skall i första hand omfatta etersända program inom det allmänt kompetenshöjande fortbildningsområdet samt den del av fortbildningsprogrammet som avser ämnesfördjupning för låg- och mellanstadiernas lärare och som kommunen skall kunna utnyttja.

Tillgången på lärare

Regeringen noterar med stor oro de rapporter som under senare tid har kommit om lärarsituationen i grundskolan. Rapporterna visar att antalet obehöriga lärare i grundskolan ökar kraftigt samtidigt som cirka 30 % av utbildningsplatserna på den nya grundskollärolinjen är obesatta. Inom utbildningsdepartementet kommer därför en särskild arbetsgrupp att inrättas för att analysera dessa frågor.

Kostnader för 1988 års statliga avtal

Statsrådet Göransson anför:

"I 1987 års reviderade finansplan (1986/87:150) redovisade regeringen vissa statsfinansiella restriktioner för löneökningar. Dessa innebar att regeringen inför varje avtalsrörelse skulle klargöra vilket totalt utrymme för lönekostnadsökningar som ansågs föreligga för den statliga sektorn. Varje kostnadsökning över denna ram skulle mötas med effektivitets- och produktivitetshöjande åtgärder eller besparingar. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag.

Kostnaderna för 1988 års statliga avtal (RALS 1988) översteg den av regeringen fastställda utgiftsramen för lönekostnader med 1 %. För grundskolans del innebär det ett behov av indragning av statliga medel om cirka 167 miljoner kr per budgetår i långsiktig effekt. Den metodik som jag förordar för att åstadkomma detta är att veckotimpriserna för grundskolan minskas med 1 %."

"För att mitt förslag till minskning av veckotimpriserna med 1 % inte skall innebära en

övervältring av kostnader till kommunerna måste det följas av möjlighet för kommunerna att minska verksamheten i grundskolan i samma omfattning. Jag avser senare att föreslå regeringen att utfärda en förordning med detta innehåll. Självfallet får en sådan minskning dock inte gå ut över den undervisning eleverna har rätt till enligt timplanen. Inte heller bör det få gå ut över insatser för elever med särskilt behov av stöd och hjälp."

Sommarkurser

Under innevarande budgetår har särskilda medel avsatts till sommarkurser i teknik för flickor. Dessa kurser genomförs under sommaruppehållet efter årskurs 8 eller efter årskurs 9. För budgetåret 1989/90 beräknas 3,3 miljoner kr för detta ändamål.

Prao i glesbygd

Regeringen föreslår att de kommuner som erhåller extra bidrag för studie- och yrkesorientering i glesbygd också skall få bidrag för sina förhållandevis höga kostnader för elevernas praoverksamhet. Detta nya bidrag till praoverksamhet i glesbygd finansieras genom att bidraget slopas till de kommuner som anordnar mindre än fyra veckors praoverksamhet. För extra bidrag för studie- och yrkesorientering och praoverksamhet i glesbygd beräknas 4,1 miljoner kr.

Samlad skoldag

För särskilt stimulansbidrag för utvecklingsarbete med frågor rörande den icke-timplanebundna delen av skoldagen föreslås 25 miljoner kr för budgetåret 1989/90.

Kultur i skolan

Särskilda medel för bidrag till utvecklingsarbete med kultur i skolan har funnits sedan 1985. Den särskilda satsningen har haft stor betydelse för de skolor och kommuner som deltagit i verksamheten och har inneburit en stärkt ställning för kulturen i skolans arbete.

För nästa budgetår föreslås oförändrat bidrag, dvs 16 miljoner kr.

Lokalt utvecklingsarbete på mellanstadiet och högstadiet

För lokalt utvecklingsarbete på mellan- och högstadiet föreslås 32 miljoner kr.

Matematik i skolan

I syfte att förstärka matematikundervisningen i grundskolan startade budgetåret 1987/88 en fortbildning av klasslärare i matematik. Medel beräknas utgå under en fyraårsperiod. För budgetåret 1989/90 anslås 12 miljoner kr. Denna fortbildning kompletterar den fortbildning i matematik som ges inom ramen för det tioåriga fortbildningsprogrammet för lärare i grundskolan.

Utveckling av skolans dataundervisning

För försöksverksamhet och utvecklingsinsatser för dataundervisning i grundskolan föreslås oförändrat 11 miljoner kr.

4 SÄRSKOLAN

På flera håll i landet planeras ett överförande av särskolan till ett primärkommunalt huvudmannaskap. Regeringen ser positivt på denna utveckling. Enligt regeringen är ett problem i sammanhanget att särskolan kan komma att organiseras på olika sätt i landet. Detta kan t ex gälla skolledning, beslutsnivån i olika frågor, anordnande av undervisning samt in- och utskrivning av elever. Dessa frågor är av sådan vikt att regeringen kommer att tillsätta en utredning som skall överväga om regeringen bör utfärda särskilda riktlinjer för vad som ska gälla vid ett överförande av särskolan till primärkommunerna. Utredningen bör också överväga om tiden är mogen för ett generellt överförande av särskolan till kommunerna och i så fall lämna förslag till hur ett sådant överförande skall ske.

5 GYMNASIESKOLAN

Dimensionering

Läsåret 1989/90 slopas direktramens sektorsindelning. Mot bakgrund av detta och av att antalet 16-åringar minskar föreslår regeringen att antalet intagningsplatser minskar med 2 000 för läsåret 1989/90 och med lika många läsåret 1990/91.

Tillsammans med det förslag till inriktning för de grundskoleanknutna studievägarna (direktramen) regeringen föreslår för åren 1991/92-1994/95 innebär det följande antal intagningsplatser.

	Intagnings- platser	Förändring
1989/90	125 000	- 2 000
1990/91	123 000	- 2 000
1991/92	119 000	- 4 000
1992/93	113 500	- 5 500
1993/94	110 900	- 2 600
1994/95	107 700	- 3 200

Detta innebär en anpassning till det minskade antalet 16-åringar.

Idrottsgymnasier och hemortsalternativ

Regeringen föreslår att antalet platser på idrottsgymnasier ökar med 100. Utökningen avser framför allt nya grenar.

Hemortsalternativet för idrottande elever fördubblas till att omfatta totalt 1 200 platser.

Regionalt arbetsmarknadsanknutna kurser (RA-kurser) m m

Kommunernas intresse att anordna RA-kurser har varit mycket stort. Regeringen menar att de också måste kunna läggas ned när efterfrågan viker. Många RA-kurser har kommit att likna varandra och i huvudsak haft ett innehåll som motsvarat reguljära påbyggnadsutbildningar. Det finns heller inte numera samma behov av avlänkning från högskolan som ursprungligen var drivkraft för utvecklingen av RA-kurser. En avveckling av RA-kurserna är på sikt därför önskvärd. Vissa kurser måste dock kunna vara kvar i en eller annan form.

Överbryggande utbildningar av typ de naturvetenskapliga, tekniska och vårdinriktade kompletteringskurserna finns förutom i gymnasieskolan också inom komvux och högskolan. Platsutnyttjandet är lågt bl a på grund av att samma typ av utbildning kan anordnas av flera huvudmän, inte sällan på samma ort. Denna fråga bör beredas tillsammans med övriga strukturförslag beträffande gymnasieskolan.

Beslut om skolenheter

Mot bakgrund av den allmänna strävan till decentralisering som bör prägla gymnasieskolans organisation kommer beslut om skolenheter i fortsättningen att få tas av skolhuvudmännen. Regeringen kommer att göra den ändring av gymnasieförordningen som behövs för detta.

Ett ökat nordiskt utbildningssamarbete

Regeringen konstaterar att det finns en gemensam nordisk arbetsmarknad men ännu ingen nordisk utbildningsgemenskap. En sådan eftersträvas i det nordiska kulturhandlingsprogrammet och gäller som riktlinje för det nordiska skolsamarbetet.

I ett ökat nordiskt utbildningssamarbete finns inte bara det rent nordiska samarbetsvärdet. Svenska gränskommuner kan dra god nytta av det praktikplatsutbud som finns i grannländerna.

Regeringen vill stimulera ett nordiskt elevutbyte. 2 miljoner kr anslås därför för att täcka kommunala kostnader för kommuner som i sin gymnasieskola tar emot elever från andra nordiska länder. Bidraget skall motsvara interkommunal ersättning. Kommunen får ersättning om den tar emot fler elever från annat nordiskt land än den lämnar ifrån sig ut i Norden.

En elev från ett annat nordiskt land bör få likställas med dem som tillhör elevområdet. Beslut om intagning bör ankomma på skolstyrelsen.

Försöksverksamhet med treårig yrkesinriktad utbildning

Försöksverksamheten föreslås fr o m läsåret 1989/90 omfatta 10 000 intagningsplatser. Det innebär att försöksverksamheten utvidgas till att omfatta ytterligare verksamhetsområden och att den sprids till fler kommuner. Regeringen betonar att det dessutom är viktigt att öka möjligheterna att genomföra så kallade fullskaleförsök.

För årskurs 2 beräknar regeringen samma belopp för ersättning till företag som för årskurs 1, dvs 15 kr per elev och timme. För utvidgning av försöksverksamheten lämnas statsbidrag i

enlighet med vad som gäller för den verksamhet som redan påbörjats.

Ämnet svenska på yrkeslinjer

Innevarande läsår ökades bidraget till gymnasieskolan för att ge möjlighet till undervisning i mindre grupper i svenska i årskurs 1 av de åtta teknisk-industriella yrkeslinjer som har 16-klass i yrkesämnet. Regeringen föreslår att ytterligare 7 miljoner kr tillförs bidraget till gymnasieskolan för att ge samma möjligheter i årskurs 2. Detta sker genom att resurserna för "gemensamma ämnen" ökas. Medlen får också disponeras av motsvarande utbildningar i försöksverksamhet med treårig yrkesinriktad utbildning.

Resurser för undervisning och skolledning

Enligt riksdagsbeslutet om nytt resurstilldelningssystem för gymnasieskolan skall en parlamentarisk referensgrupp följa det nya systemet. Referensgruppen har avlämnat en rapport om det första årets erfarenheter. Man anser att skolstyrelsernas engagemang med få undantag ännu inte har ökat. Informationen till skolstyrelserna om det nya systemets andra behov är därför förstärkas.

Referensgruppen konstaterar också att elevernas valmöjligheter inte har minskat i fråga om studievägar men däremot i fråga om vissa udda ämnen. Kultur- och föreningsinslagen har minskat till förmån för ren undervisning. Resursutfallet är för kommunerna oftare positivt än negativt jämfört med det tidigare systemet. Det nya systemet tycks också enligt referensgruppen kunna leda till ett effektivare resursutnyttjande.

Av den utvärdering som föreligger beträffande den nya skolledningsresursen framgår att intentionerna i de flesta fall ännu fått mycket litet genomslag. Den fria delen av resursen (15 %) har i flertalet fall fördelats jämnt mellan skolledartjänster och specialfunktioner.

Pedagogisk ledningsförstärkning för datafrågor

Varje gymnasieskola skall tillföras en resurs för att främja den pedagogiska utvecklingen och fortbildningen samt för att ha ansvar för datorutrustning. Resursen skall vara gemensam för all verksamhet inom gymnasieskolan och även innefatta komvux.

Bidraget till specialfunktioner inom skolledningsresursen kommer att ökas med 5 miljoner kr för detta ändamål.

Start- och kompletteringsbidrag

Kommunerna har rätt att få startbidrag till utrustning för nya studievägar inom de tekniskt-industriella och tekniskt-naturvetenskapliga områdena. Kompletteringsbidrag får kommunen då en redan införd studieväg övergår i försök med treårig yrkesinriktad utbildning eller läggs om till följd av nya föreskrifter som medför behov av ny utrustning.

Då delar i försöksverksamheten med treårig yrkesinriktad utbildning arbetsplatsförläggs kan hela den ordinära utrustningslistan inte utgöra grund för statsbidraget. Sådan utrustning, som med hänsyn till nyttjandegrad, höga anskaffningskostnader och dylikt rimligen endast bör finnas på arbetsplatsen tas inte med i bidragsunderlaget.

Kompletteringsbidrag till utbildningar utanför försöksverksamheten beräknas inte komma i fråga i samma omfattning under försöksperioden.

Bidrag till datorutrustning och programvara

Det stimulansbidrag till datasalar som utgått har inte räckt till för att ge skolor med stor volym på ekonomiska studievägar tillräckligt många datorarbetsplatser.

De tekniska och yrkesinriktade linjerna behöver datorutrustning och programvara anpassad till speciella tekniska tillämpningar.

Regeringen beräknar ett stimulansbidrag med 150 000 kr per datasal för ekonomisk-merkantil utbildning och lika mycket per utrustning för teknisk och yrkesinriktad utbildning. Bidraget utgår under fyra år.

Bidrag till tekniska centra

Bidraget till tekniska centra skulle enligt planerna upphöra vid utgången av innevarande läsår. Många mindre kommuner har emellertid kommit igång med verksamheten senare än de större kommunerna. Det innebär att dessa kommuner endast kunnat få bidrag för ett eller två år. För att bereda dessa kommuner möjlighet att få bidrag ytterligare en tid beräknar regeringen statsbidrag även för 1989/90.

6 VUXENUTBILDNING

Totalramen för komvux och grundvux

Regeringen föreslår att totalramen för komvux och grundvux är oförändrad 1989/90.

Fördelningen av undervisningstimmar

Regeringen anser att det är angeläget att timramarna utnyttjas effektivt och att så många vuxenstuderande som möjligt får del av utbildningsmöjligheterna. Detta kan ske genom att gruppstorleken ökas. Därför bör även det genomsnittliga antalet deltagare i kurserna få påverka timfördelningen. Regeringen avser att återkomma med förslag om närmare föreskrifter om detta.

Kommunernas rätt att omfördela timmar mellan olika kommunramar

Regeringen föreslår att varje kommun ges rätt att årligen omfördela upp till 300 timmar mellan olika kommunramar, även om 10 % därmed överskrids.

En kommun får för närvarande vid behov under läsåret omfördela undervisningstimmar mellan de olika

kommunramarna. Ingen kommunram får dock ökas eller minskas med mer än 10 %. Denna regel ger alltför begränsade möjligheter till omfördelning för i första hand små kommuner.

Bidrag till vissa handikappåtgärder

Regeringen föreslår att medlen för stödåtgärder för vissa handikappade studerande och medlen för särskilda behov inom grundvux och komvux slås samman. Fr o m läsåret 1989/90 bör i stället bidrag till vissa handikappåtgärder m m utbetalas. SÖ bör få i uppdrag att fördela medlen mellan länen. Bidrag till kommuner och landsting bör därefter beslutas av länskolnämnderna.

Bidrag skall kunna utbetalas för åtgärder som syftar till att underlätta studier och förhindra studieavbrott bland handikappade studerande. Det innebär i stort sett samma ändamål som hittills, dvs främst extraordinära kostnader föranledda av handikappades behov av annorlunda läromedel, personell assistens och liknande ändamål som är direkt knutna till undervisningssituationen.

För kostnader för skolskjutsar menar regeringen att kommunerna endast bör få bidrag för resor som inte ingått i underlaget för kommunens statsbidrag till färdtjänst. Bidraget till skolskjutsar bör inte utgå med högre procentsats än bidraget till färdtjänst. Bidrag till färdtjänst kan utbetalas till kostnader för resor till studier på grundskole- och gymnasieskolnivå inom kommunal vuxenutbildning. Bidrag utbetalas enligt huvudregeln med 35 % av landstingets eller kommunens kostnader för färdtjänsten.

Bidraget för handikappåtgärder bör inte utgå för normal information och uppsökande verksamhet. Regeringen hänvisar där till att schablontillägget kan användas för sådana åtgärder. Bidrag bör heller inte utbetalas från anslaget för handikappåtgärder som är att betrakta som reguljär verksamhet men det bör vara möjligt att ge bidrag för extraordinära elevvårdsinsatser och sådana insatser av engångskaraktär som möjliggör eller underlättar studierna för vuxenstuderande med handikapp.

Svenska för invandrare

Regeringen föreslår en oförändrad totalvolym för grund-sfi. Schablonbidraget föreslås höjt från 336 kr per undervisningstimme till 356 kr.

För påbyggnads-sfi höjs timersättningen till 312 kr per studietimme.

7 STUDIESTÖD

Inackorderingstillägg och extra tillägg

Inackorderingstillägg beviljas den som på grund av geografiska skäl behöver inackordera sig på skolorten. Enligt nuvarande bestämmelser beviljas tillägg med lägst 810 kr och högst 1 630 kr per månad beroende på avståndet till föräldrahemmet. Tillägget utbetalas årligen till ungefär 30 000 elever.

Regeringen föreslår nu att inackorderingstillägget höjs till lägst 890 kr och högst 1 790 kr per månad.

Extra tillägg beviljas med hänsyn till storleken av det ekonomiska underlaget som i huvudsak består av föräldrarnas och elevens inkomster. Detta ekonomiska underlag föreslås räknas upp med 5 000 kr vilket innebär att maximalt tillägg beviljas vid årsinkomster under 60 000 kr och att rätten till stöd upphör om inkomsten överstiger 100 000 kr.

Timersättning vid vissa vuxenutbildningar

Det högre beloppet i timersättning för deltagare i grundutbildning för vuxna (grundvux), i vuxenutbildning för psykiskt utvecklingsstörda (särsvux), samt i grundläggande svenskundervisning för invandrade (grund-sfi) föreslås höjas från nuvarande 46 kr till 50 kr.

Det lägre beloppet i timersättning, som är att betrakta som ett stimulansbidrag föreslås bli oförändrat 13 kr."

8 HÖGSKOLAN

Ingenjörsutbildning på mellannivå

Ett genomförande av en förstärkt ingenjörsutbildning på mellannivå förutsätter en överenskommelse mellan staten och Kommunförbundet om de ekonomiska villkoren. När en sådan överenskommelse har träffats återkommer regeringen med en proposition om en ny ingenjörsutbildning. I det sammanhanget kommer också förslag om en utvidgning av försöksverksamheten.

Grundskollärarytbildning

Regeringen föreslår en oförändrad dimensionering av grundskollärarytlinjen.

Regeringen anför följande om den skolförlagda delen av grundskollärarytutbildningen.

Den skolförlagda delen av grundskollärarytutbildningen bör bestå av fältstudier och praktik. Den blivande läraren skall under den skolförlagda delen av utbildningen skaffa sig utgångspunkter för sina studier och ges tillfälle att tillämpa det som behandlas i de teoretiska delarna av studierna. Den blivande läraren skall också öva sin lärarfunktion genom att delta i olika delar av skolans verksamhet. De skolor dit praktiken skall förläggas bör utses i samråd mellan högskolan och den berörda kommunen. Det bör vara rektor på praktikskolan som ansvarar för att praktiken utformas enligt högskoleenheternas önskemål och gällande kursplaner. Skolans styrelse bör, i samråd med högskolan och berörda lärare utse en lärare som närmast under rektor ansvarar för praktiken. Den ansvarige läraren skall svara för att praktiken planeras och genomförs enligt högskolans önskemål och skolledningens bestämmande.

Regeringen återkommer under våren med en proposition angående kostnaderna för den skolförlagda delen av utbildningen innevarande läsår.

Länsskolnämndernas sammansättning

Riksdagens beslut med anledning av verksledningspropositionen innebär att ledamöter i statliga nämnder och styrelser bör utses efter personliga förutsättningar att fylla uppgifterna. Nomineringsförfarandet skall inte regleras. I fortsättningen bör därför regeringen utse samtliga ledamöter i länsskolnämnderna. De ledamöter som är utsedda enligt nuvarande regler får behålla sina uppdrag mandatperioden ut.

Resestipendier för lärare

Regeringen föreslår att lärare skall få möjlighet att med kollegor i andra länder diskutera frågor som gäller den egna skolans verksamhet. För detta föreslår regeringen 1,5 miljoner kr. Det är angeläget att reseverksamheten knyts till det lokala utvecklingsarbetet. Värdefulla perspektiv på den svenska skolan kan man få genom att t ex studera innehåll, arbetssätt och läromedel i utländsk skola. Regeringen finner det naturligt att verksamheten i första hand inriktas mot de nordiska länderna och andra länder med ett i förhållande till Sverige någorlunda likartat utbildningssystem.

Regeringen utgår från att kommuner och landsting kommer att bidra till finansieringen av stipendieverksamheten.

Nationell utvärdering och prov

Den första omgången av återkommande kunskaps- och färdighetsbedömningar i årskurserna 2 och 5 kommer att genomföras våren 1989. I årskurs 2 kommer resultaten av undervisning i läsning, skrivning, räkning, bild och musik att bedömas. I årskurs 5 bedöms på motsvarande sätt resultatet av undervisningen i svenska, matematik, engelska, omvärldskunskap samt i bild och musik. En sammanfattande rapport av dessa bedömningar kommer att ges ut under läsåret 1990/91.

Centrala prov i engelska och svenska för tvååriga linjer i gymnasieskolan har funnits på försök sedan 1976. Dessa prov föreslås nu bli obligatoriska med tanke på behoven av en likvärdig bedömning dels mellan gymnasieskola och komvux, dels mellan gymnasieskolans olika linjer.

Centrala prov har funnits i komvux på försök sedan läsåret 1985/86. Dessa prov föreslås nu bli obligatoriska fr o m läsåret 1989/90.

Särskilda insatser inom skolområdet

Regeringen erinrar om att nya principer för kostnadsfördelning mellan stat, värdkommun och hemkommun för regionala undervisningsinsatser införs från och med läsåret 1989/90.

Detta innebär att värdkommunen kan få täckning för merkostnader för elevernas undervisning från detta anslag. Även för särskilt stora elevvårdskostnader kan statsbidrag erhållas. För övriga kostnader för dessa elever räcker oftast inte

den sedvanliga interkommunala ersättningen. Därför bör hemkommunen vara skyldig att betala det högre belopp som erfordras. För en mer utförlig redovisning av de nya principerna för kostnadsfördelning se Kommunförbundets cirkulär 1988:3 Skolan i budgetpropositionen 1988.